

Działalność Biura Pełnomocnika Rządu ds. Polskiego Dziedzictwa Kultu-ralnego za Granicą

Przedmiotem zainteresowania działu wschodniego są zabytki znajdujące się za wschodnią granicą Polski. Większość z nich znajduje się obecnie na terenie Litwy, Białorusi i Ukrainy. Prowadzone prace mają na celu zlokalizowanie i zinventaryzowanie zabytków kultury polskiej i z Polską związanych. Zbieranie informacji ma charakter wielotorowy, z wykorzystaniem wszystkich możliwych źródeł. Są to między innymi: ● kwerendy archiwalne, biblioteczne i ikonograficzne, ● prace inwentaryzacyjne w terenie, ● materiały pozyskiwane dzięki współpracy z osobami prywatnymi i instytucjami w kraju i za granicą.

Materiały uzyskujemy w postaci kart inwentaryzacyjnych, zdjęć, wykazów i opracowań. Wpisywanie danych do komputera, dotyczących architektury i zabytków ruchomych, umożliwiają specjalne przygotowane programy. Są one ze sobą zsynchronizowane, dzięki czemu możliwe jest przeglądanie kart poszczególnych obiektów wraz z wyposażeniem.

Dział wschodni współpracuje między innymi: z Instytutem Sztuki PAN, Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”, Ośrodkiem Ochrony i Konserwacji Zabytków, Ośrodkiem Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, Kołem Naukowym Studentów Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, Kołem Naukowym Studentów Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Politechniką Świętokrzyską, Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej.

Realizację wielu zadań Pełnomocnika Rządu ds. Dziedzictwa Kultu-ralnego za Granicą umożliwia współ-praca z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, a zwłaszcza z pla-cówkami dyplomatycznymi w Wilnie, Mińsku, Kijowie i we Lwowie. Biuro Pełnomocnika Rządu dofinansowuje lub finansuje w całości prace inwentaryzacyjne zabytków prowadzone przez studentów.

Inwentaryzację zabytków na Litwie i Białorusi prowadzi Sekcja Wschodnia Koła Naukowego Studentów Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego. Opiekunem naukowym jest dr Maria Kałamajska-Saeed z Instytutu Sztuki PAN. Oprócz prac w terenie wykonywane są również kwerendy archi-

walne. Niebawem prace te zawo-cują I tomem dotyczącym kościołów i klasztorów w Grodnie. Na Ukrainie inwentaryzacją zabytków sztuki sakralnej zajmuje się Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Materiały z prowadzonych prac są publikowane w serii „Materiały do dziejów sztuki sakralnej”. Do tej pory wydano 4 tomy, następne są w przygotowaniu. Opiekunem naukowym całego przedsięwzięcia jest prof. Jan Ostrowski. Prowadzona jest również inwentaryzacja cmentarzy. W latach 1994-1995 studenci Politechniki Świętokrzyskiej zinventaryzowali cmentarz w Żytomierzu. W 1996 r. ukończyli I etap inwentaryzacji cmentarza Bajkowego w Kijowie. Zakończenie prac przewidziane jest w roku bieżącym. Prace koordynuje Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu. Ośrodek ds. Polskiego Dziedzictwa Kulturowego poza Granicami Kraju Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” do tej pory zinventaryzował cmentarze w Koto-my i Drohobyczu (katalogi cmentarzy w przygotowaniu).

Dofinansowywane są również prace konserwatorsko-budowlane w niektórych obiektach zabytkowych. Należą do nich między innymi: kościół NMP w Moskwie, św. Katarzyny w Petersburgu, katedra we Lwowie, kościół pw. św. Wawrzyńca w Żółkwi (dawna kolegiata), kolegiata radziwiłowska w Olyce, kościół o.o. Karmelitów w Berdyczowie, czy też prace zabezpieczające ruin zamku w Nowogródku.

Prowadzone są również prace konserwatorskie nagrobków Żółkiewskich i Sobieskich w kościele pw. św. Wawrzyńca w Żółkwi. Wykonują je studenci Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierownictwem naukowym dr. Janusza Smazy.

Z innych inicjatyw finansowanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu warto wspomnieć o działalności Akademii Nieświeskiej, mającej charakter studiów podyplomowych. Stroną organizacyjną i merytoryczną przedsięwzięcia zajmuje się Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu. Biorą w niej udział obywatele Litwy, Białorusi i Ukrainy. W latach poprzednich zajęcia dotyczyły problematyki związanej z ochroną parków i cmentarzy. W tym roku Akademia jest organizowana po raz trzeci.

Porozumienia i dokumenty podpisane przez Pełnomocnika Rządu ds. Polskiego Dziedzictwa Kultu-ralnego za Granicą.

● 18.05.1994 r. podpisano porozumienie o współpracy w dziedzinie ujawniania i zwrotu dóbr kultury przemieszczonych na obszar drugiego państwa pomiędzy Pełnomocnikiem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej do Spraw Dziedzictwa za Granicą a Pełnomocnikiem Rządu Federacji Rosyjskiej w Rzeczypospolitej Polskiej ds. Dziedzictwa Kultu-ralno-Historycznego, członkiem Państwowej Komisji ds. Restytucji Dóbr Kultury, na podstawie którego pracują komisje ekspertów.

● Zgodnie z „Deklaracją o współpracy kulturalnej, naukowej i edukacyjnej”, podpisaną w Mińsku w listopadzie 1992 r. powołana została Komisja Konsultacyjna Polsko-Białoruska ds. Dziedzictwa Kultu-ralnego.

● 25 marca 1995 r. zostało podpisane Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska kulturalnego.

● 25 listopada 1995 r. podpisany został „Protokół o współpracy między Ministerstwem Kultury i Sztuki Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Kultury i Sztuki Ukrainy na lata 1996-1997”. Na podstawie Protokołu została powołana Komisja Polsko-Ukraińska ds. ochrony dziedzictwa kulturalnego.

● 25 czerwca 1996 r. zostało podpisane „Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie ochrony i zwrotu dóbr kultury utraconych i bezprawnie przemieszczonych podczas II wojny światowej”. Na podstawie Porozumienia została w grudniu 1996 r. powołana Międzyrządowa Komisja Polsko-Ukraińska, której przewodniczą Pełnomocnicy Rządów obydwu państw.

● Przewidziane jest również podpisanie stosownego porozumienia między Pełnomocnikami Rządów Polski i Litwy.

Ośrodek Ochrony i Konserwacji Zabytków jest jedną ze specjalistycznych jednostek ochrony dóbr kultury, powołaną przez Ministra Kultury i Sztuki i wpisaną do rejestru Narodowych Instytucji Kultury.

Działamy już 10 lat. Do końca 1995 r. do podstawowych zadań Ośrodka należało niesienie pomocy różnym jednostkom w zakresie ich ochrony i zabezpieczenia przed przestępczością i pożarem.

Po reorganizacji w 1996 r. i rozszerzeniu zadań o murt konserwatorski jako jedyna instytucja w kraju prowadzimy centralny katalog skradzionych i zaginionych dóbr kultury. Z naszej bazy danych korzystają policja i urzędy celne.

Jednym z naszych zadań statutowych jest pomoc muzeom, obiektom sakralnym, bibliotekom (oddziały starodruków) w ich zabezpieczeniu przed przestępczością, a w przypadku kradzieży pomoc w poszukiwaniach utraconych dóbr. W tym zakresie ściśle współpracujemy z wieloma instytucjami w kraju i poza jego granicami.

Nasz adres:
Ośrodek Ochrony i Konserwacji Zabytków
„Cenne, bezcenne, utracone”
00-461 Warszawa,
Al. Ujazdowskie 6
tel./fax 621 04 45, 628 22 85
email:
oockz@unicom.uni.com

de
sa

Dzieła Sztuki & Antyki

*Najstarsza firma antykwaryczna w Polsce powołana
przez Ministra Kultury i Sztuki w 1950 r.
Po przekształceniach „Desa Warszawska“
jest własnością Gminy Warszawa Śródmieście.*

*„Desa Warszawska“ to dobra tradycja, wypracowane latami kontakty
z klientami, najlepsza fachowość na rynku dzieł sztuki, stabilna
i wykwalifikowana w zawodzie antykwariusza załoga.*

*Od początku istnienia salony firmy mieszczą się w centralnych punktach
Warszawy.*

Marszałkowska 34/50, tel. 628 77 05

Nowy Świat 51, tel. 827 47 60

Nowy Świat 48, tel. 826 44 66

Rynek Starego Miasta 4/6, tel. 831 16 81

Koszykowa 62, tel. 621 96 56